

Raport stiintific si tehnic in extenso
privind implementarea proiectului in Etapa de executare 1/2014

Proiectul ***Ecouri ale trecutului reflectate in prezent ... O incercare de reconstituire a societatii neolitice prin intermediul arheologiei experimentale (ARCHAEODROM)***, cod proiect PN-II-PT-PCCA-2013-4-2302, nr. contract 338/2014, reprezintă un proiect de cercetare tip Parteneriate (PN II – PCCA 2013), coordonat de către Muzeului Național de Istorie a României, în parteneriat cu Universitatea București (Partener 1) și SC Prospect SRL (Partener 2), al carui obiectiv principal îl constituie reconstituirea societatii neolitice prin intermediul arheologiei experimentale, pe baza datelor istorico-arheologice disponibile și a altor studii pluri-, inter- și transdisciplinare, prin realizarea unor modelele experimentale și demonstrative.

I. Rezumatul etapei

Etapa de executare nr. 1/2014 a proiectului în discuție, intitulată *Anul I – 2014 - documentare privind problematicile abordate și diseminare inițială a rezultatelor preliminare obținute* a avut, în principal, un caracter de documentare și, în paralel, de asigurare a infrastructurii de cercetare necesare bunei desfășurări a proiectului, în tot intervalul de implementare a acestuia.

Inițial, în momentul contractării, etapa nr. 1/2014 a avut o altă structură de implementare, la nivel de activități ($n = 3$), proiectată pe baza datelor de la acel moment. Însa, ulterior, pe fondul unor majorări de fonduri, în conformitate cu prevederile Ordinului MD nr. 558/06.10.2014 privind modificarea Anexelor 1 și 2 la ordinul nr. 347/2014 și ordinul nr. 605/2014 și actualizarea repartiției creditelor bugetare pentru anul 2014, pe programele componente ale Planului Național de Cercetare – Dezvoltare și Inovare II, pentru perioada 2007 – 30 iunie 2014, această structură inițială s-a modificat, rezultând un număr de 6 activități. Acestea au rezultat ca urmare a acțiunii de mutare a unor activități din Etapa 3/2016 în Etapa 1/2014, conform solicitării UEFISCDI, ceea ce a implicat modificări structurale, atât la nivel bugetar, cât și la nivel științific și administrativ. Situația aceasta, deși, inițial, a apărut ca fiind benefică proiectului, în special datorită alocării unor fonduri financiare mai mari, în final s-a dovedit a nu fi atât de productivă, mai ales datorită timpului scurt de implementare a noilor activități realocate, fapt ce a condus la întâzieri inerente în cadrul proiectului.

Etapa de executare nr. 1/2014 a proiectului în discuție a însumat 6 activități, pe care le vom prezenta detaliat în continuare:

Activitatea 1.1. Evaluarea stadiului actual al cercetărilor prin prisma resurselor

bibliografice referitoare la problemele studiate, dar si prin si cea a materialelor arheologice aflate in depozitele unor institutii de profil din Romania, atat din perspectiva arheologica si etnoarheologica, cat si din perspectiva arheologiei experimentale si a cercetarilor interdisciplinar. Aceasta a avut un caracter de cercetare si documentare, fiind vizata problematica legata de aspectele studiate de catre acest proiect. La aceasta activitate a participat Coordonatorul si Partenerul 1. Evaluarea stadiului actual al cercetarilor s-a realizat prin prisma resurselor bibliografice referitoare la problemele studiate, dar si prin cercetarea unor materiale arheologice aflate in depozitele unor institutii de profil din Romania, atat din perspectiva arheologica si etnoarheologica, cat si din perspectiva arheologiei experimentale si a cercetarilor interdisciplinare.

Activitatea 1.2. Dezvoltarea modelelor teoretice de analiza, de cuantificare si de inseriere a datelor rezultate din evaluarea resurselor bibliografice si a materialelor arheologice. Aceasta activitatea a fost in stransa legatura cu precedenta activitate, fiind complementara aceleia. Activitatea in discutie a fost una de documentare-cercetare la nivel teoretic si metodologic, ce a constat in inseriere a datelor rezultate din evaluarea resurselor bibliografice si a materialelor arheologice. La aceasta activitate au participat Coordonatorul si cei doi parteneri.

Activitatea 1.3. Diseminarea preliminara a datelor acumulate in cadrul proiectului. Aceasta activitate a urmarit diseminarea si valorificarea preliminara a datelor acumulate in cadrul proiectului, atat la nivel national, cat si international, prin intermediul unor instrumente specifice (3 articole, 8 conferinte etc. – vezi sectiunea III a acestui raport). La aceasta activitatea au participat Coordonatorul si cei doi parteneri. Precizam ca respective activitate a avut ca public tinta atat specialistii din domeniu, cat si marele public.

Activitatea 1.4. Studii experimentale asupra artefactelor litice neolitice in vederea completarii spectrului informational. Aceasta activitate reprezinta una dintre activitatile mutate din Etapa 3/2016, iar ea avut un caracter de cercetare si documentare. La aceasta activitate au participat Coordonatorul si Partenerul 1. In aceasta activitate s-a urmarit realizarea unei evaluari a artefactelor litice neolitice din perspectiva tipologica, tehnologica si functionala prin intermediul unor proceduri interdisciplinare si experimentale in vederea decelarii palierelor de productie, eficienta si de utilizare de catre comunitatile neolitice. Deoarece aceasta activitate a fost mutata in Etapa 1/2014 relativ tarziu, s-a produs un decalaj in implementarea sa, rezultatele ei urmand a fi finalizate abia in ianuarie 2015.

Activitatea 1.5. Studiul arhitectonic preliminar al modului de comportare a constructiilor experimentale din perspectiva structurala. Aceasta activitate a avut caracter de documentare si cercetare teoretica, ce a avut drept obiectiv primar analiza comparative a evolutiei structural-constructive a constructiilor experimentale, precum si identificarea si cuantificarea factorilor ce conduc la degradarea constructiilor. La aceasta activitate au participat Coordonatorul si

Partenerul 2. De asemenea, s-a avut in vedere proiectarea viitorului parc experimental tip archaeodrom si a muzeului de sit aferent acestuia.

Activitatea 1.6. Analize interdisciplinare preliminare de laborator asupra artefactelor litice neolitice in vederea identificarii modalitatilor de productie si a surselor de materii prime utilizate. Aceasta a fost ultima activitate din Etapa 1/2014 si a fost in strans alegatura cu Activitatea 1.4. La aceasta activitate au participat Coordonatorul si Partenerul 1. Scopul principal al acestei activitati a fost unul de cercetare, ce a constat in analize interdisciplinare de laborator asupra artefactelor litice neolitice. Deoarece aceasta activitate a fost una dintre acelea mutate in Etapa 1/2014 din Etapa 3/206, operatiune realizata relativ tarziu, rezultatele ei vor fi finalizate abia in ianuarie 2015, datorita decalajului inerent din procesul de implementare.

Pe langa obiectivele directe vizate in cadrul activitatilor mai sus mentionate, tot in etapa de executare nr. 1/2014, s-a asigurat achizitionarea infrastructurii necesare realizarii obiectivelor propuse in cadrul proiectului, atat in aceasta etapa, cat si in urmatoarele. De asemenea, tot acum s-au definit si realizat tehnologiile si sistemul de inregistrare, gestiune si utilizare a tuturor tipurilor de informatii (website-ului proiectului, tipurile de baza de date operationale on-line) referitoare la problemele vizate de proiect.

Rezultatele cuantificabile ale proiectului, obtinute in cadrul activitatilor sus mentionate, vor fi prezentate detaliat in sectiunea III a prezentului raport.

II. Descrierea stiintifica si tehnica a etapei 1/2014

Proiectul *Ecouri ale trecutului reflectate in prezent... O incercare de reconstituire a societatii neolitice prin intermediul arheologiei experimentale* isi propune o abordare originala a uneia dintre perioadele cheie ale istoriei Romaniei – neoliticul (cca. 7000-3700 BC), care la nivelul umanitati poate fi considerat un moment de cotitura, comparabil la scara istorica doar cu marea revolutie industriala de la sfarsitul secolului al XVIII-lea. Inca de la inceputurile cristalizarii disciplinei arheologice din Romania, aceasta perioada a atras interesul diversilor specialisti, de-a lungul timpului formulandu-se diferite ipoteze si teorii despre aceasta perioada cheie din istoria umanitatii.

Prezentul proiect isi propune o abordare diferita si diferentiata a perioadei neolitice din Romania, atat printr-o cercetare pluri-, inter si transdisciplinara, dar si prin schimbare opticii de studiu, prin intermediul arheologiei experimentale. Aceasta permite un contact diferit cu realitatile preistorice si o viziune alternativa asupra trecutului, fiind un important instrument de cercetare care sa completeze informatiile oferite doar de descoperirile arheologice din neolitic.

Astfel, etapa de executare nr. 1/2014 a implicat directii de cercetare cu caracter inter-, multi- sau transdisciplinar. In acest sens, amintim doar ca pentru realizarea activitatilor 1.1, 1.4. si 1.6 au participat specialisti ai echipelor de cercetare ale Coordonatorului si Partenerulu 1, din domeniile arheologie, arheozoologie, malacologie, arheoihtologie, ceramologie, carpologie, mineralogie, geologie si petrografie. In cadrul activitati 1.5, echipa de cercetare a

Coordonatorul acestui proiect a colaborat strans cu echipa de cercetare a Partenerului 2, care este specializata pe domeniile arhitecturii si urbanismului. Astfel, aportul membrilor echipelor partenerilor implicati a fost unul complementar, nu congruent, vizandu-se segmente de studiu, de cercetare sau experimentare diferite, privind insa aceiasi problematica, astfel incat in final s-a obtinut un efect de sinergie.

Tehnicile vizate de cercetarile desfasurate in aceasta etapa au vizat atingerea unor standarde de lucru europene, care sa permita alinierea cercetarii din Romania la nivelul celor din strainatate. Rezultatele acumulate in etapa de executare nr. 1/2014 vor sta la baza unor studii de specialitate in reviste cotate pe plan international, studii ce se vor realiza in anii urmatoarii ai implementarii proiectului de fata.

III. Contributii stiintifice cuantificabile ale proiectului in etapa de executare nr.1/2014

Acestea pot fi grupate pe urmatoarele categorii, conform indicatorilor de rezultat:

III.1. *Articole acceptate in reviste indexate in baze de date internationale* – aceste sunt in numar de trei – **(i) Lazar C., 2015, Proiectul Archaeodrom in contextul arheologie experimentale din Romania**, Buletinul Muzeului Judetean Teleorman, 7; **(ii) Golea M., Stăvrescu-Bedivan M., Lazăr C., 2014** (acceptat), *Macro-resturile vegetale descoperite în situl arheologic Sultana Malu-Roșu, județul Călărași: studiu preliminar*, Studii de Preistorie, 11; **(iii). Darie A., 2014, Considerații generale privind podoabele de metal din perioada eneolitică din spațiul de SE al Românie I: piesele de cupru**, Studii de Preistorie, 11;

III.2. *Participari conferinte stiintifice* – acestea sunt in numar de 7 prezentari orale – **(i). Luca A., Dimofte D., Microscopic criteria for the comparative analysis of the Neolithic pottery. Case study: Neolithic Gumelnița Culture pottery**, A XLVII Sesiunea Științifică Internațională Pontica, 2-3 octombrie 2014, Constanta; **(ii). Dimofte D., Luca A., Analysis of potential rocks clay minerals source of ceramic material existing in site Sultana Malu Roșu**, A XLVII Sesiunea Științifică Internațională Pontica, 2-3 octombrie 2014, Constanta; **(iii). Ignat T., Opris V., Lazar C., Andreescu R., Considerations about pottery from Sultana-Malu Roșu tell settlement**, A XLVII Sesiunea Științifică Internațională Pontica, 2-3 octombrie 2014, Constanta; **(iv). Lazar C., Balasecu A., Golea M., Darie A., Sandu R., Considerații privind modul de ardere al corpurilor în preistorie**, colocviul national *Arheologia experimentală – metoda de generare si testare a ipotezelor arheologice*, 17-18 octombrie 2014, Alexandria; **(v). Stan S., Cazacu O., Ionitoiu I., Stan R., Lazar C., Reconstituirea unei locuințe preistorice și observații privind modul de degradare în timp**, colocviul national *Arheologia experimentală – metoda de generare si testare a ipotezelor arheologice*, 17-18 octombrie 2014, Alexandria; **(vi). Ignat T., Opris V., Radulescu F., Dumitru F., Lazar C., Observații privind ceramica culturii Gumelnița pe baza unui studiu de arheologie experimentală**, colocviul national *Arheologia experimentală – metoda de generare si testare a ipotezelor arheologice*, 17-18 octombrie 2014, Alexandria; **(vii). Radu**

V., Margarit M., Lazar C., *Rezultatele programului experimental desfășurat pe șantierul arheologic de la Sultana - Malu Roșu - segmentul materii dure animale, colocviul national Arheologia experimentală – metoda de generare și testare a ipotezelor arheologice*, 17-18 octombrie 2014, Alexandria.

III.3 *Studii* – Acestea sunt în număr de 3 – **(i). Luca A., Dimofte D.,** *Studiu tehnic privind sursele de silex utilizate de către comunitățile preistorice din SE României*; **(ii). Stan S., Costachescu G., Costachescu T., Costachescu R.,** *Studiu tehnic arhitectural și urbanistic privind realizarea parcului tip archaeodrom și a muzeului de sit*; **(ii). Florea M., Craciunescu I., Lazar C.,** *Studiu topografic și GIS*.

III.4. *Alte Rezultate* – Acestea sunt în număr de 8 – **(i).** Atelierul educativ "Arheologia experimentală – instrument de cunoaștere a trecutului îndepărtat" (noiembrie 2014, Muzeul National de Istorie a României, București); **(ii).** Conferința științifică publică "Arheologie & Arhitectura Experimentală" (decembrie 2014, Muzeul National de Istorie a României, București); **(iii).** Pagina web a proiectului (www.mnir.ro/archaeodrom); **(iv).** Pagina de Facebook a proiectului (www.facebook.com/archaeodrom); **(v).** Pagina de Twitter a proiectului (www.twitter.com/Archaeodrom); **(vi).** Baza de date on-line bibliografică; **(vii).** Baza de date on-line cu artefactele arheologice; **(viii).** Modelele teoretice și demonstrative de analiză și cuantificare a datelor analizate.

Toate aceste rezultate cuantificabile beneficiază de Acknowledgement conform clauzelor stipulate în Contractul cu UEFISCDI. Mai precizăm că datorită unor cauze obiective și independente de voința noastră - tergiversările create de suplimentările bugetare din lunile octombrie-noiembrie 2014 (cu discuțiile și amănările aferente), ce au determinat mutarea totală sau parțială a unor activități din Etapa 3/2016 în Etapa 1/2014, dar și datorită timpului scurt de implementare a acestor activități mutate, unele rezultate sunt încă lucru. Forma lor finală va fi disponibilă pe pagina web a proiectului abia la începutul anului 2015.

IV. Impactul proiectului în etapa de executare nr.1/2014

Rezultatele etapei nr. 1/2014 au avut un impact major urmărindu-se principiile promovate de UEFISCDI. Astfel, *principiul excelenței* a reprezentat o prioritate pentru echipa proiectului, scopul urmărit fiind creșterea vizibilității cercetărilor efectuate de către membrii implicați, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. *Principiul diseminării*, strâns legat de precedentul, a fost atins prin efortul de a publica și prezenta rezultatele cercetărilor în reviste indexate în baze de date internaționale, dar și la conferințe naționale și internaționale.

Impactul scontat în etapa unică 2014 a vizat în special comunitatea științifică națională și internațională, fapt confirmat de către contribuțiile cuantificabile prezentate anterior, dar și prin gradul de complexitate și originalitate al soluțiilor propuse de proiectul în discuție. În același

timp, printr-o serie de actiuni si activitati specifice (vezi punctul III) s-a urmarit ca segment tinta si marele public.

De asemenea, rezultatele obtinute in etapa nr.1/2014, in cadrul unor activitati specifice vor sta la baza elaborarii unor articole si studii ce vor fi publicate in unele dintre cele mai prestigioase reviste ale domeniului aplicatiei, indexate ISI (Arts and Humanities Citation Index) sau BDI.

Mai mentionam ca gradul de realizare a obiectivelor a fost de 100%, unele rezultate (articolele, studiile, participarile la conferinte stiintifice) depasind prognozarile de indicatori cuantificabili facute initial, in momentul contractarii. Aceasta denota fiabilitatea echipelor de cercetare ale celor 3 parteneri implicati in proiect si complementaritatea dintre acestea, ceea ce conduce la sinergii benefice si cu impact.

V. Fezabilitatea proiectului in etapa de executare nr.1/2014

In etapa nr. 1/2014 proiectul in discutie a prezentat un grad ridicat de fezabilitate, fapt demonstrat si de analiza SWOT: **1. Strengths** – **(i)** diseminarea rezultatelor prin intermediul articolelor in publicate in reviste cotate BDI, precum si a conferintelor stiintifice nationale si internationale; **(ii)** realizarea de cercetari inter-, pluri si transdisciplinare; **(iii)** atragere altor resurse necesare desfasurarii proiectului in bune conditii prin implicarea Partenerului 2 (SC Prospect SRL), care reprezinta partenerul economic al acestui consortiu; **(iv)** echipele celor 3 parteneri din consortiu proiectului sunt alcatuite din oameni tineri (cca. 70%); **(v)** realizarea unor instrumente de diseminare online (publica) a rezultatelor si activitatilor proiectului (paginii web a proiectului, paginile de Facebook si Twitter ale proiectului). **2. Weaknesses** – **(i)** imposibilitatea financiara de a realiza toate deplasarile propuse in cadrul etapei de documentare-cercetare; **(ii)** decalajul activitatilor si obiectivelor din Planul de realizare al proiectului, datorita tergiversarilor create de suplimentarile bugetare din lunile octombrie-noiembrie 2014 (cu discutiile si amanarile aferente), ce au determinat mutarea totala sau partiala a unor activitati din Etapa 3/2016 in Etapa 1/2014; **(iii)** decalajul unor rezultate la unele activitati tot datorita tergiversarilor create de suplimentarile bugetare sus amintite, ce au determinat mutarea totala sau partiala a unor activitati din Etapa 3/2016 in Etapa 1/2014. **3. Opportunities** – **(i)** stiintifice - pentru specialistii din domeniu, diverse cercuri stiintifice din tara si strainatate; **(ii)** educationale – masteranzi, doctoranzi si postdoctoranzi implicati in echipa proiectului, dar si pentru marele public participant la evenimentele organizate de catre echipa proiectului; **(iii)** de imagine si vizibilitate a cercetarii romanesti – prin diseminarea rezultatelor in cadrul unor manifestari stiintifice internationale si prin publicarea unor articole si studii intr-o serie de publicatii bine cotate. **4. Threats** – **(i)** criza economica, birocratia specifica institutiilor de stat si politica guvernamentala vis-a-vis de cercetarea stiintifica din Romania; **(ii)** intarzierea de cca. 2-3 luni cu care (este posibil) sa fie virate sumele prevazute in Contract pentru etapele urmatoare (2015 si 2016), asa cum se intampla in cazul altor proiecte de cercetare aflate in implementare la Muzeul National de Istorie a Romaniei (de exemplu proiectele tip PCE-IDEI); **(iii)** reducerea bugetului

pentru etapele urmatoare de implementare ale proiectului in discutie, preceden deja creat cu proiectele tip PCE-Idei finantate tot de catre UEFISCDI; (iv) decalarea termenului de decontare din luna decembrie, de la data de 15.12.2014 (conform celor stabilite in momentul contractarii) la data 05.12.2014 (deadline impus de UEFISCDI), ceea ce viciaza implementarea proiectului in bune conditii la final de etapa; (v) tergiversari financiare si administrative, in cazul in care se va decide realizarea unor noi suplimentari bugetare, ca in cazul etapei 1/2014, care conduc inerent la blocaje si intarzieri ce afecteaza buna implementare a proiectului si respectarea prognozarilor initiale din momentul contractarii.

V. Concluzii.

In concluzie, in etapa nr. 1/2014 a proiectului PCCA-2013 - *Ecouri ale trecutului reflectate in prezent ... O incercare de reconstituire a societatii neolitice prin intermediul arheologiei experimentale (ARCHAEODROM)* s-au atins majoritatea obiectivele propuse, fapt reflectat pe deplin de catre indicatorii de rezultat obtinuti. Partenerii consorțiului (Muzeul National de Istorie a Romaniei, Universitatea Bucuresti si SC Prospect SRL), prin intermediul echipelor proprii de cercetare, au actionat complementar, pe domeniile de specializare specifice, activitatile conducand la efectul de sinergie. Rezultatele au urmarit principiile excelentei, diseminarii si integrarii durabile promovate de catre UEFISCDI. Totusi, avand in vedere tergiversarilor create de suplimentarile bugetare din lunile octombrie-noiembrie 2014 (cu discutiile si amanarile aferente), ce au determinat mutarea totala sau partiala a unor activitati din Etapa 3/2016 in Etapa 1/2014, s-a ajuns la o serie de decalaje si la situatii de excutie bugetara accelerata.

4 decembrie 2014

Director proiect,
Dr. Catalin Alexandru Lazar

